

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Факультет економіки та екології моря

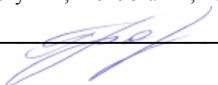
Кафедра фінансів

«ДОПУЩЕНА ДО ЗАХИСТУ»

завідувач кафедри

професор, д.е.н.

(науковий ступінь, вчене звання, П.І.Б. завкафедрою)

 Рогов Г.К.

«18» червня 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти

«бакалавр»

на тему: «ОЦІНКА ТА ПРОГНОЗУВАННЯ БАНКРУТСТВА
ПІДПРИЄМСТВА»

Виконала: студентка групи 4441

Подима А.Ю.

(підпис)

Керівник роботи:

Професор, д.е.н.

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Рогов Г.К.

(підпис)

Миколаїв - 2025 р.

АНОТАЦІЯ

В кваліфікаційній роботі розкрито теоретичні основи оцінки та прогнозування банкрутства підприємства. Здійснений комплексний аналіз фінансового стану ПрАТ «Первомайський молочноконсервний комбінат» за 2022-2024 рр. На основі отриманих результатів запропоновано рекомендації щодо впровадження системи прогнозування та мінімізації ризиків банкрутства підприємства.

ANNOTATION

The qualification work reveals the theoretical foundations for assessing and predicting the bankruptcy of an enterprise. A comprehensive analysis of the financial condition of PJSC "Pervomaisky Milk Canning Plant" for 2022-2024 is carried out. Based on the obtained results, recommendations were proposed for the implementation of a system for forecasting and minimizing the risks of enterprise bankruptcy.

ЗМІСТ

ВСТУП	Ошибка! Закладка не определена.
Розділ 1.ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ЙМОВІРНОСТІ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ БАНКРУТСТВА.....	Ошибка! Закладка не определена.
1.1. Поняття банкрутства та його основні різновиди	Ошибка! Закладка не определена.
1.2. Методи оцінки ймовірності та прогнозування банкрутства підприємства.....	Ошибка! Закладка не определена.
1.3 Нормативно-правова база аналізу потенційного банкрутства підприємств в Україні.....	Ошибка! Закладка не определена.
Розділ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ОЦІНКА ПОТЕНЦІЙНОГО БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПрАТ «ПЕРВОМАЙСЬКИЙ МОЛОЧНОКОНСЕРВНИЙ КОМБІНАТ»)	Ошибка! Закладка не определена.
2.1 Загальна характеристика підприємства та особливості його діяльності	Ошибка! Закладка не определена.
2.2. Аналіз структури і динаміки статей балансу підприємства та його доходності.	Ошибка! Закладка не определена.
2.3. Оцінка ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості ПрАТ «Первомайський МКК».....	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 3.РОЗРОБКА СИСТЕМИ ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ЗМЕНШЕННЯ РИЗИКІВ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА	Ошибка! Закладка не определена.
3.1 Обґрунтування вибору методів оцінки ймовірності банкрутства підприємства.....	Ошибка! Закладка не определена.
3.2 Розробка рекомендацій щодо покращення фінансового стану ПрАТ «Первомайський молочноконсервний комбінат»	Ошибка! Закладка не определена.
3.3 Формування основ системи запобігання банкрутству підприємства	Ошибка! Закладка не определена.
ВИСНОВКИ.....	4
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61
ДОДАТКИ	

ВИСНОВКИ

У результаті дослідження теоретичних та практичних питань оцінки та прогнозування банкрутства підприємства можна зробити наступні висновки:

1. Основними причинами банкрутства можуть бути як зовнішні чинники (економічна нестабільність, політичні ризики, конкуренція), так і внутрішні (неефективне управління, перевищення витрат, зниження попиту, незадовільна структура капіталу).

2. У теоретичному аспекті розрізняють модельні та немодельні підходи до оцінки ймовірності банкрутства. До модельних належать дискримінантні моделі (Альтмана, Спрінгейта, Ліса тощо), логістична регресія, нейронні мережі та інші математико-статистичні методи. Найбільш поширеними інструментами прогнозування банкрутства є скорингові моделі, які дозволяють об'єктивно оцінити фінансовий стан підприємства на основі ключових показників. При цьому важливу роль відіграє правильний вибір системи коефіцієнтів, адаптованих до галузевих особливостей і національного контексту.

3. Прогнозування ймовірності банкрутства дозволяє вчасно виявити загрозу фінансової неспроможності, мінімізувати ризики для зацікавлених сторін та приймати превентивні управлінські рішення з метою стабілізації фінансового стану підприємства.

4. Проведений аналіз фінансової звітності дозволив виявити ключові структурні зміни в активах, капіталі та зобов'язаннях підприємства, що впливають на його фінансову стійкість. Коефіцієнтний аналіз засвідчив, що ключові показники не відповідають нормативним значенням, за деякими з них спостерегається негативна динаміка, що свідчить про наявність фінансових ризиків і ознак кризового стану підприємства.

5. За результатами аналізу можна стверджувати, що підприємство має незадовільний фінансовий, що несе істотну загрозу банкрутства. Головною причиною такого становища є тривала збитковість підприємства.

6. Дослідження підтвердило важливість своєчасного моніторингу фінансових показників та необхідність впровадження заходів щодо зміцнення платоспроможності та підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

7. Оцінка ймовірності банкрутства демонструє високий ризик банкрутства за моделями Альтмана, Ліса, Таффлера й Терещенка. Підприємство неефективно управляє своїми зобов'язаннями та прибутком. Відтак, діяльність ПрАТ «Первомайський МКК» у 2022-2024 рр. була достатньо неефективною та демонструвала падіння доходів, збитковість та фінансову неспроможність.

8. Використання комбінації моделей Альтмана, Ліса, Таффлера та Терещенка дозволяє комплексно оцінити ймовірність банкрутства ПрАТ «Первомайський МКК». Проте, для виявлення причин високої ймовірності банкрутства необхідно аналізувати значення показників ліквідності, фінансової стійкості та рентабельності за методикою, яку було застосовано в аналітичному розділі роботи. Такий комбінований підхід підвищує точність прогнозу та дає змогу сформулювати обґрунтовані рекомендації для покращення фінансового стану підприємства.

9. На базі отриманих результатів аналізу були запропоновані заходи по оптимізації дебіторської заборгованості, які включають зокрема лімітування дебіторської заборгованості та встановлення відповідальних осіб за аналізом та контролем дебіторської та кредиторської заборгованості; укладання договору із факторинговою компанією. Запропоновані заходи дозволять скоротити дебіторську заборгованість на 231160 тис. грн. відповідно, прискорити її оборотність і скоротити період обороту.

10. Завдання запобігання банкрутству підприємства вимагає чітко сформованої стратегії, що поєднує управлінські, кадрові, маркетингові та технічні підходи. Стратегічна програма механізму протидії фінансовій нестабільності повинна охоплювати комплекс напрямів, які забезпечують стійкість і адаптивність підприємства до мінливих умов ринку.

11. Комплексний підхід до управління ризиками банкрутства передбачає інтеграцію різних підсистем — від ранньої діагностики проблем до конкретних заходів щодо їх подолання. Для цього необхідно чітко визначити відповідальних осіб, застосовувати економічно обґрунтовані методики оцінювання та впроваджувати контрзаходи, спрямовані на стабілізацію фінансового стану підприємства. Таким чином, впровадження організаційно-економічного механізму запобігання банкрутству дозволить підприємству не лише зберегти стабільність у короткостроковій перспективі, але й закласти фундамент для довгострокового розвитку, посилення позицій на ринку та підвищення конкурентоспроможності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бідюк П.І., Вертелецький В.В., Жирова А.О. Аналіз ризику банкрутства підприємств з використанням чітких та нечітких моделей. Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». 2019. № 12. С. 477-490
2. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством: Навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2016. 504 с.
3. Liu J., Wang S., Xu Y., Cheng L. *Digital Economy Development and Corporate Bankruptcy Risk: Based on the Perspective of Institutional Isomorphism*. Emerging Markets Finance and Trade, 2024. Vol. 60, No. 4, pp. 793–807.
4. Dec P. *Bankruptcies in the Context of Sustainable Development*. Kwartalnik Nauk o Przedsiębiorstwie, 2021. Vol. 62, No. 5, pp. 15–24.
5. Altman E.I., Hotchkiss E., Wang W. *Corporate Financial Distress, Restructuring, and Bankruptcy: Analyze Leveraged Finance, Distressed Debt, and Bankruptcy*. Hoboken: John Wiley & Sons, 2019. 624 p.
6. Даниленко В.А. Застосування моделей діагностики банкрутства для оцінки фінансової стійкості промислових підприємств України / А.В. Даниленко // Збірник наукових праць «Науковий вісник Академії муніципального управління», серія «ЕКОНОМІКА» URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvamu/Ekon/2009_7/09dvaeou.pdf (дата звернення 05.11.2023)
7. Дехтяр Н.А. Фінансовий механізм діяльності суб'єктів господарювання: монографія. Київ: Ліра-К, 2018. 182 с.
8. Жучкова Г.А. Результативність діяльності підприємства: науково-методичні аспекти визначення URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2517> (дата звернення 05.11.2023)

9. Євенко Т. Методологічні аспекти прогнозування імовірності банкрутства банківських установ URL: <http://www.pu.if.ua/depart/Finances/resource/file/pdf> (дата звернення 05.11.2023)

10. Косянчук Т.Ф., Любченко Н.Л. Комплексне оцінювання економічної стабільності промислових підприємств: монографія. Хмельницький: Хмельницький національний університет, 2017. 218 с.

11. Костіна О.М., Майборода О.Є. Методи та моделі діагностики кризового стану підприємства. Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2019. № 4. С. 91-97.

12. Романяк Г.М. Сутність антикризового управління підприємством в умовах нестабільного ринкового середовища. Наукові записки. 2016. №1. С. 235-239.

13. Bertomeu, J. 2020. Machine learning improves accounting: discussion, implementation and research opportunities. Review of Accounting Studies. 25(3):1135–1155.

14. Куцик В.І., Борисенко Н.В. Суть і аналіз фінансово-економічного стану підприємства в сучасних умовах. Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. Львів: РВВ НЛТУ України. 2018. Вип. 19.13. С. 274-278

15. Cornerstone Research. (2024). *Trends in large corporate bankruptcy and financial distress: Midyear 2024 update*. <https://www.cornerstone.com/wp-content/uploads/2024/10/Trends-in-Large-Corporate-Bankruptcy-and-Financial-Distress-Midyear-2024-Update.pdf>

16. “Consumer Lender Curo Files for Bankruptcy to Cut \$1 Bln in Debt,” Reuters, March 25, 2024, <https://www.reuters.com/legal/litigation/consumer-lender-curo-files-bankruptcy-cut-1-bln-debt-2024-03-25/>

17. Leveraged loans are non-investment-grade, highly illiquid, secured loans. See Michael Gatto, The Credit Investors Handbook (John Wiley & Sons., 2024), p. 8.

18. Коваленко В.В. Антикризове фінансове управління в системі суб'єктів економічної діяльності: методи та інструменти оцінювання: монографія/ В.В. Коваленко, М.В. Суганяка, В.І. Фучеджи. – Одеса:, 2017. – 381 с.

19. Терещенко О.О. Антикризове фінансове управління на підприємстві: монографія. 3-тє вид., без змін. Київ: КНЕУ, 2016. 268 с.

20. Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством: підручник. Київ: КНТЕУ, 2017. 824 с.

21. Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України від 18.10.2018 № 2597-VIII. Відомості Верховної Ради України, 2019, № 20–21, № 22, № 23. Дата оновлення: 04.04.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text> (дата звернення: 12.05.2025).

22. Кодекс України з процедур банкрутства (КУПБ): Закон України від 18.10.2018 № 2597-VIII. Відомості Верховної Ради України, 2019, № 20–21, № 22, № 23. Дата оновлення: 04.04.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text> (дата звернення: 12.05.2025).

23. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. Відомості Верховної Ради України, 2003, № 40–44. Дата оновлення: 01.04.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 12.05.2025).

24. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. Відомості Верховної Ради України, 1999, № 40, ст. 365. Дата оновлення: 01.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 12.05.2025).

25. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»: Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII. Відомості Верховної Ради України, 2018, № 7, ст. 53. Дата оновлення: 01.03.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення: 12.05.2025).

26. Методичні рекомендації з аналізу фінансового стану підприємств: Наказ Міністерства економіки України, Фонду державного

майна України від 19.06.2001 № 119/1436. Офіційний вісник України, 2001, № 25, ст. 1124. Дата оновлення: 10.05.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0573-01#Text> (дата звернення: 12.05.2025).

27. Закон України «Про виконавче провадження»: Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII. Відомості Верховної Ради України, 2016, № 33-34, ст. 574. Дата оновлення: 01.02.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text> (дата звернення: 12.05.2025).

28. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. Відомості Верховної Ради України, 2011, № 13, ст. 81. Дата оновлення: 01.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 12.05.2025).

29. Закон України «Про банки і банківську діяльність»: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. Відомості Верховної Ради України, 2001, № 5, ст. 30. Дата оновлення: 01.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 12.05.2025).

30. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців»: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV. Відомості Верховної Ради України, 2003, № 32, ст. 263. Дата оновлення: 01.02.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> (дата звернення: 12.05.2025).

31. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003р. № 436-IV. Відомості Верховної Ради України, 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Дата оновлення 03.09.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 12.05.2025).

32. Чібісова І.В. Методи оцінки і прогнозування банкрутства підприємств. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2017. № 22. Ч. 2. С. 389-394

33. Офіційний сайт ПрАТ «Первомайський МКК». URL: <https://pmkk.com.ua>

34. Повстенюк Н.Г. Методи діагностики банкрутства підприємств у сучасних умовах. Економіка і регіон. 2020. №1(50). с. 25-31
35. Єпіфанова І.Ю., Оранська Н.О. Сутність антикризового управління підприємства. Економіка та суспільство. 2016. №2. С. 265-269
36. Вартанов А. Соколовська З., Сокиринська І. Діагностика фінансового забезпечення діяльності підприємства. Фінанси України. 2018. № 1. С. 88-95
37. Іващенко А. І. Дискримінантна модель терещенка в оцінці ймовірності банкрутства суб'єктів МСБ у країнах ЄС. Забезпечення транспарентності (прозорості) процедур банкрутства в Україні : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., (м. Київ, 26 трав. 2021 р.) / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» [та ін.]. Київ : КНЕУ, 2021. С. 37–40. URL : <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/38002>
38. Altman E.I. *Fifty Years of Z-Scores to Predict the Probability of Corporate Bankruptcy*. New York: SSRN, 2020. 23 p.
39. Altman E.I., Hotchkiss E., Wang W. *A Fifty-Year Retrospective on Credit Risk Models, the Altman Z-Score Family of Models and Their Applications*. New York: SSRN, 2021. 31 p.
40. Albulescu R.M., Tiwari R.A. *A Comprehensive Review of the Altman Z-Score Model Across Industries*. Bucharest: SSRN, 2024. 37 p.
41. Akyüz A., Baykut A. *A Revision of Altman Z-Score Model and a Comparative Analysis of Different Models*. New York: AIMS Press, 2021. 19 p.
42. Lum J., Miskovic M., Henry S. *Refining Understanding of Corporate Failure Through a Topological Data Analysis Mapping of Altman's Z-Score Model*. San Francisco: arXiv, 2020. 15 p.
43. Politecnico di Torino. *Altman's Z-Score Indicators: Master's Thesis*. Torino: Politecnico di Torino, 2022. 105 p.
44. Joko M., Fitriawati D. *Analysis of Financial Distress Using the Altman Z-Score and Taffler Methods in Cement Subsector Manufacturing*

Companies Listed on the Indonesia Stock Exchange for the Period 2018–2021. Jakarta: ResearchGate, 2023. 16 p.

45. Setiawan I., Purnamasari P., Sudiarto A. *Comparison of Financial Distress Prediction Models: Altman, Taffler and Others in Manufacturing Companies.* Yogyakarta: UNY Journal, 2021. 25 p.

46. Thompson M., Davies R. *Evaluating the Failure of British Home Stores: A Case Study Using Taffler's Z-Score and SWOT Analysis.* Dundee: Abertay University, 2020. 19 p

47. Біломістна І.І., Біломістний О.М., Крамська М.С. Антикризове фінансове управління підприємством в сучасних умовах господарювання. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2018. Вип. 1. С. 90-96

48. Кальченко М.М. Резерви підвищення ефективності використання фінансових ресурсів. *Таврійський науковий вісник.* 2019. № 93. С. 302-314

Ключові слова: банкрутство, показники ліквідності, показники платоспроможності, показники фінансової стійкості, санація, показники прибутковості.

Keywords: bankruptcy, liquidity indicators, solvency indicators, financial stability indicators, financial rehabilitation, profitability indicator.